

James Maxwell (Leontes), Helen Ryan (Hermione) și Jeffry Wickham (Camillo)

OASPEȚI DE PESTE HOTARE

„Royal Exchange Company“ „Poveste de iarnă“ de Shakespeare

Două memorabile turnee, în 1964 și 1972, ale prestigiosului teatru „Royal Shakespeare Company“, cu *Regele Lear* și *Visul unei nopți de vară*, ambele în regia lui Peter Brook, aveau să prezinte publicului nostru modalități moderne de interpretare a dramaturgiei shakespeareene. De curind, gazde ale unei alte trupe britanice, „Royal Exchange Company“, am văzut un spectacol shakespearean în spirit tradițional.

Inițiată nu cu mulți ani în urmă, compania care ne-a vizitat țara își trage numele de la clădirea în care joacă (edificiul a adăpostit, mai bine de un veac și jumătate, între 1809 și 1968, Bursa Regală din Manchester). Un teatru suspendat, construit ca o adevărată cutie de oțel și sticlă, între pereții și coloanele unei săli uriașe din vechea bursă, „o combinație între lanterna unui far și un modul planetar“ — după descrierea cuiva —, „un compromis între un circ și o arenă de coridă“ — cum spune altul. Este — se afirmă — singurul teatru modern din lume care se apropie de forma originală a Teatrului „Globe“, din Southwark, în sudul Londrei, în care se jucau în perioada elisabetană piesele lui Shakespeare.

Pe afixul turneului, *Poveste de iarnă*, piesă mai rar jucată, considerată drept o melodramă romantică (din aceeași familie cu *Cymbeline* și cu *Furtuna*), piesă a cărei paternitate a fost prilej de dispută, într-o vreme. Versuri de o inegalabilă frumusețe, ca și revelarea cu măiestrie a pasiunilor omenеști, vin să întărească convingerea, că pana care a scris acest text a fost muiată în aceeași cerneală cu care au fost scrise și celelalte piese pe care le atribuim lui Shakespeare. O gelozie oarbă, părelnică, fără temeii, este sursa, în prima parte a piesei, a unei tulburătoare tragedii. Consecințele amare ale acesteia sînt, în partea a doua, prilej de meditație, de expiere și de conciliere.

Aceste două părți, atât de distincte în piesă, ne-au apărut în spectacolul pe care l-am văzut cu aceeași precizie a detaliului și cu aceeași forță evocatoare cu care sînt ilustrate pe vechile vase grecești fragmente din marile epeei. Siluete și chipuri menite să illustreze o poveste plină de tragism și, în contrapunct, o serbare dionisiacă, ce se desfășoară în sunet de fluiet și cimbalc. Pe de o parte, tabloul sumbru al unei patimi furtive, ce izbucnește pe neașteptate, furtună

sferită din senin, ce întuneacă dreapta judecată, desrădăcinează sentimente care durează de o viață, prietenie, dragoste, lăsând în urmă-i cenușa tristeții, o minte pustie, singurătate, remușcări. De cealaltă parte, pe o pajiște însoțită, un cortegiu de păstori, fete tinere, țărani travestiți în satiri, lume păgână, înfrățită cu natura, cu codrul (un codru, dacă nu frate, cel puțin văr bun cu cel din *Visul...* și din *Cum vă place*), o lume care ciută „înmuri către ceruri, nemai-dorind nimic”, o lume pentru care viața înseamnă dragoste și dragostea, viață. Iată, deci, întreaga această poveste, în tablouri atât de contrastante, reînsuflețită pe scîndurile scenei de actorii teatrului din Manchester, în regia concisă, limpede și simplă a lui Braham Murray. Există distincție și eleganță în ținuta actorilor, discreție și măsură, armonie exemplară în jocul scenic, o linie clasică în decor (scenograf, Peter Bennion). Locul desfășurării acțiunii, sugerat lăconic (cîteva coloare și volute, precum și două bănci de marmură, închipuie curtea interioară a unui palat, un tron și o spadă rituală înfiptă în podea, sala de judecată), pune în valoare desenul personajelor, care se mișcă (poate, cam monoton) numai în plan orizontal, fără practicabile și scări. Costumele, impunătoare, sumptuoase, din catifele și brocart auriu pentru cei doi regi și suita lor, sau de o mare simplitate, din pînză aspră și din piei de animale pentru personajele din scena pastorală.

În rolul Leontes, James Maxwell re trăiește convingător zbuciumul lăuntric al nefericitului rege al Siciliei. Stăpîn pe o voce frumoasă, bine șlefuită, actorul știe să dozeze efectele, să evite stridentele, să nu devină monoton. Helen Ryan (Hermione) a realizat cu finețe chipul delicat al soției lui Leontes, parcurgînd o multitudine de stări sufletești,

de la uimire și neînțelegere la durere, neputință și remușcare, păstrînd, în tot acest timp, neștirbit, sentimentul demnității și forța pe care o dă conștiința purității.

Singura ființă care-l înfruntă cu adevărat pe Leontes, încercînd să-i stăvilească pornirile nesăbuite, este Pauline, doamna de la curte. Dilys Hamlett a creionat portretul unei femei energice, pe care prietenia o face neînfricată apărătoare a dreptății și care aduce, în disputa cu regele și soțul tiran, argumentele bunului-simț și ale lucidității, adăugînd în unele scene un grăunte de ironie. Jacqueline Tong în Perdita, fiica repudiată a aceluiași Leontes, abandonată într-un codru din Boemia (unde a ajuns... pe mare), găsită și crescută în coliba unui păstor, realizează un amestec de robustețe și gingășie de copil al naturii și de distincție princiară. Ea poartă, pareă, toată poezia tristă a acestei piese. O compoziție excelentă, cea a lui Harry Landis în rolul neguțătorului ambulant Autolycus, bonom și șiret, cu o șiretenie de copil pus pe pozne, cu minte și limbă ascuțite, dar cu ochi mirați și inocenți, ce pare că se confesează publicului pentru a și-l lua martor și complice la șoțiile sale.

Spectacolul teatrului din Manchester — un spectacol auster și bine strunit, reflectă preocuparea de a transpune în imagine scenică textul shakespearian respectînd litera și sensurile lui. Nici regizorul și nici actorii nu-și dispută înțietatea față de poet. Ei stau smeriți în fața lui, făcînd să strălucească versul, cu metafora lui, cu muzica lui inefabilă. De aceea, firul dramei se deapănă liber de orice imixtiune brutală, el curge cu limpezimea izvorului de munte, cînd molcom, abia șoptit, cînd vijelios și înspumat.

Ilie Rusu

Teatrul Municipal din Karl Marx=Stadt (R. D. G.)

„Cercul de cretă
caucazian“
de Bertolt Brecht

„Jarmarocul
din Plundersweilern“
de Peter Hacks,
după Goethe

Între Teatrul Dramatic din Brașov și Teatrul Municipal din Karl Marx-Stadt (R.D.G.), s-au inițiat frumoase relații de amicitie ar-

tistică. În cadrul acestora, schimbul de experiență este un mijloc merit unei rodnice stimulări creatoare. Din această perspectivă am urmărit și prețuit recentul turneu inaugural al acestor schimburi, întreprins, vreme de o săptămînă (10—17 octombrie), de ansamblul german. Spectatorii din Sibiu, de la poalele Timpei și din Capitală au fost, la această primă luare de contact cu arta actorilor din Karl Marx-Stadt, în măsură să realizeze, chiar dacă în linii mari și fugare, o imagine a ceea ce s-ar numi profilul și virtuțile teatrului din care aceștia fac parte. Demonstrația — deși oaspeții n-au avut aerul și n-au ținut să aibă nimic demonstrativ — a fost, dealtfel, făcută pe un triptic dramatic de natură să reveleze, cu precădere, odată cu larga deschidere repertorială în care ansamblul se desfășoară, im-